

форми і темпи здобуття освіти, відповідно до потреб і можливостей. Сам педагог має переосмислити свою роль, що полягає в оновленні професійного мислення й дій, постійного аналізу власної педагогічної діяльності, що спрямована на самоосвіту та відстеження власних результатів діяльності [2].

Виокремлено два шляхи реалізації педагогіки партнерства: перший – це шлях розподілу функцій вчителя та учнів та їх організація в співпраці. Вчитель має підготувати те, що він має подати дитині, продумавши все з різних аспектів. Функція учня – на добровільних засадах прийняти проблемну ситуацію і знайти її розв’язок. І в такому випадку вчитель та учень виступають як рівноправні партнери, вони є суб’єктами діяльності, ніхто не застосовує в такому випадку владу. Другий шлях – це власне співпраця з батьками, визначення спільних цінностей, які допоможуть реалізувати поставлені завдання.

Є підстави вважати, що включаючи батьківство до освітнього процесу, можна зробити суттєвий внесок у життя школи. Залучення батьків повинно відбуватися кожного дня, а не лише під час проведення батьківських зборів. Відбувається обмін ідеями та думками, оскільки залучені і батьки, і діти, і вчителі. Також це спільне оперативне реагування та розв’язання проблем і викликів, що виникають під час освітнього процесу. Формування довіри між усіма учасниками й учасницями освітнього процесу шляхом спілкування, яке ініціюють усі сторони. Всі сторони стають активніші, коли бачать досягнення цілей. Стосунки вчителя з дітьми стають ближчі і радше довірливі, дружні та партнерські.

Педагогіка партнерства створює атмосферу, в якій розкривається потенціал кожного, формується креативність, ініціативність та відповідальність, а також зменшується рівень стресу, що допомагає інтелекту працювати ефективніше.

Партнерський формат стосунків між усіма учасниками й учасницями освітнього процесу готує молодих людей до професійної діяльності та ролі активних громадян [1].

Отже, в основі педагогіки партнерства лежить спілкування, взаємодія та співпраця між учителем, учнем та батьками. Використання педагогіки партнерства у роботі вчителя є вагомим складовим його педагогічної діяльності. Учні, батьки та вчителі, об’єднані спільними цілями та прагненнями, є добровільними, зацікавленими та рівноправними учасниками освітнього процесу, що несуть відповідальність за його результат. Модель взаємодії: партнерство, повага, довіра, рівність, відповідальність, добровільність, діти, сім’я, вчителі, діалог. Концепція Нової української школи сприяє розкриттю та розвитку здібностей та можливостей дитини, заснованих на педагогіці, що базується на партнерстві між учнем, учителем та батьками. Зрештою, саме педагогіка партнерства дозволяє нам успішно будувати стосунки з іншими, адже без взаємодії різних людей, без розуміння своїх і чужих почуттів неможливо досягти спільних цілей. Діалог та багатостороннє спілкування між учнями, вчителями та батьками повинні змінити одностороннє авторитарне спілкування.

Список використаних джерел

1. Взаємодія в школі: 6 прикладів змін через партнерство //USAUD. URL: https://38d34c07-6455-4caa-9ab77d37e22181e3.filesusr.com/ugd/417f51_002e0e562bd04458b040e24238550cd8.pdf (Дата звернення: 16.03.2021)
2. Про освіту : Закон України від 16.07.2019 № 10-р/2019 : станом на 01.01.2021 / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (Дата звернення: 16.03.2021)
3. НУШ: Педагогіка партнерства. URL: <https://nus.org.ua/media/nush-pedagogika-partnerstva/> (Дата звернення: 16.03.2021)

Науковий керівник: к. п. н., старший викладач Байдюк Н. В.

Загородній С. В.

Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького

МОРАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ В ТВОРЧІЙ СПАДЩИНІ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ

Григорій Савич Сковорода (1722-1794), видатний український філософ, просвітитель-гуманіст, письменник.

У своїй творчій діяльності філософ дає чіткі орієнтири для виховання високоморальної нації, що є унікальною скарбницею виховання молоді на засадах християнської моралі, чесності та високої духовності. Завдяки вдалому поєднанню біблійної лексики та української мови мислитель яскраво і неординарно розкриває сутність християнських заповідей. Він як затверджувач філософії моралі не оминає увагою жодного правила добропорядності християнина. Християнські мотиви наскрізно проходять через усю творчість Григорія Сковороди і посідають найголовніше місце. Для нього Бог – це розум, з якого необхідно черпати знання і ними вдосконалювати самого себе. Ці знання, за його твердженням, приведуть того, хто п'є з цього джерела, до щастя.

Отже, самовиховання, праця, розум, віра в Бога –основи щастя. Біблійні заповіді філософ трактує дуже вільно, але кожна біблійна істина сповнена повчальним змістом і несе засади християнського виховання, які, на його думку, є не лише основою, а й формулою щастя.

Український гуманіст щиро переймався вихованням молодого покоління, вважав, що молодь, глибоко засвоївши моральні цінності, повинна зрозуміти основні складові щастя, щоб жити в гармонії із собою та зовнішнім світом.

Кодексом виховання моральних якостей людини, безперечно, є хрестоматійна "Піснь 10-я" ("Всякому городу нрав и права"), в якій Г.Сковорода піднімає в найвищий ранг людських якостей "совість, как чистий хрусталь". Адже совість людини робить її душу безсмертною. Це та найвища вершина власного вдосконалення, до якої необхідно кожній людині прагнути, котру треба в собі виховувати [2].

Творчість Г.Сковороди тісно пов'язана з українською народною культурою, котра є основою українського національного виховання. Він любив пересипати свої вірші прислів'ями, легендами, анекдотами, взятими з українського фольклору. А кожний народне висловлювання завжди було повчальним, спрямованим на виховання людини доброї, мудрої, працелюбної і віруючої.

Загальнопедагогічні ідеї мислителя (поняття про виховний ідеал, мету, завдання, принципи, зміст, методи, форми організації навчально-виховного процесу) аналізували А. Ніженець, І. Пуха, С. Русова, М. Ярмаченко та ін. Філософський аспект педагогічної спадщини письменника-педагога досліджували Д. Багалій, М. Ковалинський, В. Петров, І. Табачников, Л. Ушкалов та ін. Значення його культурно-просвітницької діяльності обґрунтовували Г. Данилевський, М. Демков, Ф. Кудринський, С. Чавдаров, О. Вишневецький [2].

Але в тодішніх підручниках з історії педагогіки, на жаль, неможливо знайти достатньої інформації про творчу спадщину і педагогічну діяльність Григорія Сковороди, хоч український філософ обстоював прогресивні принципи навчання: природовідповідності, народності, навчання виховного характеру, зв'язку теорії з практикою, а також поставив питання про виховання вільної, гармонійної, розвиненої, щасливої особистості.

Лише український педагог Г.Ващенко в радянські часи не побоявся взяти за основу виховання українців –християнську мораль, яку всіляко пропагував Григорій Сковорода. Г. Ващенко присвятив питанню виховання молоді у християнському дусі низку статей у журналі "Визвольний шлях", що виходив у Лондоні. Ця проблематика висвітлена ним, зокрема, в працях "Християнський виховний ідеал", "Найхарактерніші риси християнської філософії", "Космологічний доказ буття Божого", "Моральний доказ буття Божого", «Євангелійський ідеал людини» й ін.

Г.Ващенко, як і Г.Сковорода, наголошує: "Основними є здобутки духовної культури й насамперед народні ідеали, що міцно пов'язані зі світоглядом, релігією і мораллю. Якщо ці ідеали високі й здорові, то це перша запорука того, що нація з честю витримає найтяжчі іспити історії і збереже себе в найтяжчих умовах внутрішнього і міжнародного життя. Коли ж вони низькі і нездорові, то навіть за найбільш сприятливих умов життя нація буде деградувати" [3].

Отже, Г. Сковорода зробив істотний внесок у скарбницю вітчизняної культури. Крім знань філософії, іноземних мов, літератури, тодішньої педагогіки, він чудово співав, грав на скрипці, флейті, сопілці, бандурі, чудово малював. Його багатопланова літературна,

філософська, педагогічна спадщина належить до визначних надбань прогресивної вітчизняної культури XVIII ст. Григорій Сковорода – один із найяскравіших представників української культури, дидактики, теології, гуманізму та народної філософії. Його спадок – безцінний, який не втратить своєї актуальності та важливості навіть через століття.

Список використаних джерел

1. Григорій Сковорода: ідея народності, погляди на виховання. Режим доступу: URL: osvita.ua/vnz/reports/pedagog/14190/ - 21.03.2021 р.
2. Мотиви християнської моралі в творчості Григорія Сковороди як передумови формування засад українського національного виховання. Журнал - Випуск 2 – 2013 – С.276-279. Режим доступу: URL: [/prckc_2013_2_50.pdf](http://prckc_2013_2_50.pdf) – 21.03.2021 р.
3. Базиль Л. Використання творчої спадщини Григорія Ващенка у фаховій підготовці вчителів-словесників / Л.Базиль.

Науковий керівник: к.п.н., доцент Лещенко І.Т.

Заржицька Ю. О.

Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького

ФОРМУВАННЯ НАЛЕЖНОГО ЕМОЦІЙНОГО СТАНУ – ЗАПОРУКА ПОЗИТИВНОГО РОЗВИТКУ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Функціонування емоцій – одна з найважливіших педагогічних, психологічних і філософських проблем.

Емоції дітей – безпосередні та спонтанні. У дитини забрали іграшку – вона голосно плаче, віддали – знову сміється, наче нічого не трапилось. Діти, особливо маленькі, не ховають та не стримують своїх переживань. Тому вся їхня активність забарвлена емоційними проявами.

Дорослі допомагають дитині впоратися із сильними переживаннями. Наприклад, якщо дитина збуджена чи втомлена, батьки створюють умови для відпочинку. Якщо засмучена, підбадьорюють. Дитина потребує любові дорослого, і її почуття залежать від наявності цієї любові. Буває, маленька дитина щось намалювала чи зробила власноруч і несе поробку татові чи мамі. Батьки її хвалять, і дитина – щаслива. Отже, опіка і любов дорослих є умовою позитивного емоційного розвитку дитини, її емоційного благополуччя.

У сучасній педагогіці неоднозначно розглядається проблема емоційного розвитку дітей, й, по праву, є однією з найбільш значущих і дискусійних.

З наукової позиції, емоції – це фізіологічна реакція організму на події, людей, тобто все, що оточує людину [1]. Емоційна реакція має своє “представництво” у гіпоталамічній ділянці, тобто під корою головного мозку. А оскільки підкіркові структури старіші, до кінця керуватись розумом над емоціями людині не вдається.

Одна з найважливіших особливостей емоцій — їх індикаторний характер, тобто здатність формуватися стосовно ситуацій і подій, які реально в цей час можуть не відбуватися, і існують тільки у вигляді ідеї про пережиті, очікувані чи уявні ситуації.

Інша важлива особливість – здатність до узагальнення і комунікації (емоції можуть передаватися між людьми або тваринами), через що емоційний досвід об’єднує в собі не тільки індивідуальні переживання, але й емоційні співпереживання, що виникають під час спілкування, сприйняття творів мистецтва тощо.

Виникнення емоцій пов’язане із задоволенням чи незадоволенням потреб людини. Ті або інші явища можуть викликати почуття задоволення чи невдоволення, можуть порадувати чи засмутити, подобатися чи не подобатися. Необхідно зазначити, що емоції істотно впливають на діяльність людини.

Емоційний розвиток дитини починається з перших днів його життя. Перша школа його почуттів – сім’я. Кожен шкільний вік має свої особливості емоційного життя, що